

Landsstyret viste tegn til endringsvilje i Tromsø

– Legeforeningen vil, i tråd med medlemmenes uttrykte ønske, endre seg over tid. Men endringene vil skje raskere enn tidligere, sa president Hans Kristian Bakke da han åpnet landsstyremøtet i Tromsø 5.–7. juni. Han snakket om et tidsskille ettersom foreningen må tilpasse seg en ny virkelighet i helsevesenet med nye motspillere på en rekke arenaer.

Presidenten pekte særlig på foretaksreformen med nytt forhandlings- og lønssystem for sykehusleger, oppfølging av fastlegereformen, ny avtalemessig tilpasning for de praktiserende spesialister og gjennomslag for lokal lønnsdannelse i KS-området.

– Med så mange endringer på så kort tid er det langt fra kjedelig å være tillitsvalgt, sa Bakke.

Ingen fasitsvar

Endringene gjorde seg gjeldende på landsstyremøtet på flere områder. Det mest merkbare var fraværet av den trykkede stemningen fra fjorårets møte i Sandefjord, men så var årets besetning også en helt annen. Halvparten av de 120 delegatene var nye i rollen (1), men fremfor alt har foreningens ledelse fått nye ansikter siden årsskiftet. Det gjelder president, generalsekretær, sentralstyre, tidsskriftredaktør og lederne i alle yrkesforeningene.

De viktigste helsepolitiske debatterne var sykehusreformen og legenes forhold til legemiddelindustrien. Saken det likevel var knyttet mest forventninger og spenning til, var rapporten fra Legeforeningens organisasjonsutvalg.

– Legeforeningen trenger et regionalt organisasjonsnivå, fastslo Bjørn Halvorsen da

Bjørn Halvorsen oppsummerer rapporten fra Legeforeningens organisasjonsutvalg, som skal fortsette arbeidet frem til landsstyremøtet i 2003. Foto S.B. Nesje

han la frem rapporten fra utvalget, som ble oppnevnt da landsstyret i fjor vedtok en handlingsplan for organisasjonstilpasning.

Handlingsplanen har ført til opprettelsen av fem regionsutvalg i Legeforeningen, ett for hvert av de regionale helseforetakene. Bakgrunnen for planen var behovet for å evaluere Legeforeningens organisasjons- og forhandlingsmodell etter strukturendringene knyttet til sykehusreformen. Organisasjons-

President Hans Kristian Bakke understreker at endringsprosessene må forankres på alle nivåer i Legeforeningen. Foto T. Sundar

utvalget har i oppdrag å vurdere foreningens organisasjon og foreslå tilpasninger og endringer, og skal slutføre sitt arbeid innen landsstyremøtet i 2003.

Fire prinsipper

Organisasjonsutvalgets arbeid har resultert i en delinnstilling og en progresjonsrapport som begge er lagt ut på Legeforeningens nettsider. Den viktigste konklusjonen så langt er at foretaksreformen har «fremtvunget et behov for at Legeforeningen opptrer med kraft på regionalt nivå», oppsummerte utvalgsleder Bjørn Halvorsen.

Dette har dels skjedd allerede gjennom opprettelsen av regionsutvalgene som har representanter fra fylkesavdelingene og yrkesforeningene i regionen. Et system med foretakstillitsvalgte for overleger og underordnede er i ferd med å komme på plass, og til høsten er det planer om å få til en ordning med tillitsvalgte på regionalt nivå, i tråd med utvalgets anbefalinger.

Foruten å peke på det konkrete behovet for et regionalt organisasjonsnivå, definerer utvalget fire hovedprinsipper for Legeforeningens videre arbeid med organisasjonsutvikling: forenkling, regionalisering, medisinsk fagliggjøring og økonomisk bærekraft. Dette er prinsippene som ligger til grunn for diskusjonen i progresjonsrapporten *Fag og Fagforening i skjønn Forening*.

Til hvert hovedprinsipp reiser utvalget en rekke spørsmål så som: Skal foreningen splittes i en fagforening og en faglig forening? Skal det opprettes noen få hovedspesialforeninger der det er obligatorisk med-

Legeforeningens organisasjonsutvalg ble supplert med et nytt medlem etter landsstyremøtet og teller nå ti personer. Foran: Line Kathrine Lund (Hedmark legeforening), Irene Teslo (Yngre legers forening), Ragnhild Øydnå Støen (Norsk medisinstudentforening), Magne Nylenna (utvalgssekretær). Bak: Ola Jøsendal (Hordaland legeforening), Hans-Petter Næss (Norsk overlegeforening), Bjørn Halvorsen (utvalgsleder), Henning R. Aanes (Nordland legeforening), Eirik Bø Larsen (Alment praktiserende lægers forening) og Henrik Hofgaard (spesialforeningene). Foto T. Sundar

lemskap? Skal fylkesavdelingene være underordnet regionstyrer eller regionsutvalg? Skal antall yrkesforeninger reduseres? Hvordan skal landsstyret settes sammen for å sikre en rettferdig representasjon med en eventuell ny struktur?

Studentene får innpass

I rapporten blir det understreket at organisasjonsendringer vil innebære viktige endringer i Legeforeningens lover, regler, budsjettarbeid og bruk av sekretariatsressurser. Det blir også fremhevet at eventuelle endringer som vedtas, raskest mulig må settes i verk og

at valgene straks må innrettes på den nye strukturen.

Under debatten på landsstyremøtet fikk organisasjonsutvalget ros for en spennende progresjonsrapport, men enkelte kritiske røster mente at rapporten var blodfattig og for lite konkret. Et forslag fra Norsk selskap for allmennmedisin (NSAM) om å utrede en fremtidig foreningsmodell kjennetegnet ved to likestilte hovedfunksjoner, fagutvikling og fagforeningsarbeid, ble oversendt til organisasjonsutvalget. Det mest konkrete resultatet av debatten var landsstyrets vedtak om å supplere utvalget med en representant

fra Norsk medisinstudentforening (Nmf). Ragnhild Øydna Støen, nestleder i Nmf, ble enstemmig valgt.

– Stine Bjerkestrand Nesje, *Nettredaksjonen*

stine.nesje@legeforeningen.no

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*

tom.sundar@legeforeningen.no

Litteratur

1. Taraldset A. Mange nye delegater på årets landsstyremøte. *Tidsskr Nor Lægeforen* 2002; 122: 1742.

Sprikende syn på endringer i Legeforeningen

Mens Yngre legers forening tar til orde for å separere fag og fagforening, mener Alment praktiserende lægers forening at det er kunstig å skille fagforeningspolitikk og faglig virksomhet.

Yngve Mikkelsen, leder i Yngre legers forening (Ylf), hadde ønsket seg en mer provoserende rapport fra organisasjonsutvalget.

Vil ha to foreninger

– Utvalget burde ha drøftet og utdypet foreningens visjoner og mål, og skissert alternative strategier og modeller for å oppfylle disse. Jeg synes rapporten er for lite konkret.

– Hvilke forandringer ønsker Ylf?

– Legeforeningen står overfor en rekke utfordringer som gir en pekepinn på hvilken retning organisasjonsutviklingen bør gå i. Eksempler på dette er turnussystemet som er sprengt, spesialistutdanningen som universiteter og andre aktører ønsker å regionalisere og ikke minst foretaksreformen. Ylf frykter at Legeforeningen skal bli altfor sentralstyrt og topptung mens det lokale tillitsvalgtapparatet smuldrer opp. For å unngå en slik utvikling, vil vi styrke foreningens profil som fagforening og forhandlingsorganisasjon, sier Yngve Mikkelsen.

Løsningen som han skisserer, innebærer å styrke og rendyrke fagforeningsrollen, eventuelt skille den helt fra foreningens faglige virksomhet knyttet til forvaltningen av spesialistutdanningen. I så fall vil det bety en oppsplitting i én forhandlingsorganisasjon og én faglig forening.

– Dagens ansvarsfordeling mellom presidenten som den politiske lederen og generalsekretæren som den administrative, er en todelt ledelsesmodell som i praksis kan være byråkratisk og uhensiktsmessig. Ylf ønsker en tydeligere ledelse med en president som har administrativ støtte fra en kontorsjef, altså en modell for enhetlig ledelse sentralt i Legeforeningen.

Vil ha én forening

Kjell Maartmann-Moe, leder i Alment praktiserende lægers forening (Aplf), mener et skarpt skille mellom fagforeningspolitikk og faglig virksomhet vil være kunstig. Han er mer opptatt av at Legeforeningen skal virke samlen på norske leger.

– Jeg har til gode å høre gode argumenter for et skarpt skille. Fag- og fagforeningsmiljøene er avhengige av hverandre. Kunsten er å samarbeide og bygge opp gjensidig tillit slik at miljøene ikke overstyres hverandre, men i stedet opptrer med sensitivitet overfor hverandres behov og signaler, sier Maartmann-Moe.

Aplf-lederen mener at organisasjonsutvalget har levert et godt grunnlag for å diskutere fremtidige endringer: – Rapporten tar opp de mange mulighetene uten å binde oss, og det er nettopp det som trengs i denne fasen.

– Hvilke forandringer vil Aplf ha?

– I Aplf er det overlapping mellom faglig og fagpolitisk virksomhet, og dette må etter vår mening også sikres i en fremtidig struktur. Yrkesforeningen skal drive med både fagforeningsarbeid og fagutvikling. Medlemskapet i yrkesforeningen omfatter begge deler. Vi er ikke fremmed for at antall yrkesforeninger kan justeres ned, og mener det er naturlig å sonde mulighetene for økt samarbeid mellom yrkesforeningene og fagmiljøene som er knyttet til allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin. De kan tenkes å danne en plattform for en ny, slagkraftig primærmedisinsk yrkesforening, sier Maartmann-Moe.

Han tar også til orde for et todelt kontingentsystem der medlemmene betaler en sentralt fastsatt kontingentdel til hovedforeningen og en annen kontingentdel til yrkesforeningen man tilhører.

– Dette vil gi et mer fleksibelt system. Det er ingen fornuftig grunn til at yrkesforeningene skal blokkere hverandres aktivitet via økonomiske føringer fastsatt av landsstyret og dermed legge foreningen åpen for alternativ finansiering.

Forandre for å forenkle

– Det hører ikke til organisasjonsutvalgets mandat å drøfte Legeforeningens visjoner og mål. Vi må legge den eksisterende formålsparagrafen sammen med prinsipp- og arbeidsprogrammet til grunn for vårt arbeid, sier Hans-Petter Næss, leder for Norsk kirurgisk forening og medlem av organisasjonsutvalget.

Han er opptatt av å få frem hovedlinjene i debatten før man begir seg ut på dypt vann og drøfter konkrete endringer.

– Vi har drøftet generelle tiltak for å få en fleksibel og robust organisasjon som er i stand til å tåle fremtidige reformer i helsevesenet. Ingen fasitsvar er gitt, men det er klart at fremtidens tillitsvalgtapparat må matche foretakssystemet. Siden foretakene ikke respekterer fylkesgrensene, er det behov for et regionalt organisasjonsledd. Ingen konkrete anbefalinger er gitt annet enn at forandringer må komme i form av forenklinger, sier Hans-Petter Næss.

For ti år siden var han som Ylf-leder vitne til en organisasjonsdebatt som førte til at yrkesforeningene ble etablert som Legeforeningens politiske maktsøyler.

– Hva er den største forskjellen på debatten nå og da?

– Utgangspunktet den gangen var behovet for å styrke fagforeningsprofilen. Det endte med dagens organisasjonsmodell, der legenes tilhørighet i stor grad er forankret i yrkesforeningene. De siste årene har spesialforeningene kommet i bakgrunnen av fylkesavdelingene og yrkesforeningene, noe som har ført til et sterkere ønske om å vektlegge fagets betydning. Den viktigste forskjellen er likevel at dagens organisasjonsdebatt er utløst av en ekstern faktor, nemlig sykehusreformen.

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*

tom.sundar@legeforeningen.no